

SULKAVAN VEKARANSALMEN SILTAHANKKEEN ARKEOLOGINEN VEDENALAISINVENTOINTI

NORDIC MARITIME GROUP OY
EVELIINA SALO JA MAIJA HUTTUNEN
PROJEKTINRO F-14:2017
14.8.2017

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä.....	3
2. Johdanto.....	3
3. Arkisto- ja rekisteritiedot.....	4
4. Yleiskartta.....	4
5. Tutkimusalue ja luonnonympäristö.....	5
6. Tutkimusalueen historiaa.....	6
7. Kenttätyöt.....	10
7.1. Viistokaikuluotaus.....	10
7.2. Kohteiden tarkastaminen.....	10
7.2. Näytteenotto.....	11
8. Kohteet.....	12
9. Tulosten tulkinta.....	19

Lähteet

- Painamattomat lähteet
- Elektroniset lähteet
- Henkilökohtaiset tiedonannot
- Karttalähteet
- Kuvalähteet

Liite 1. Ajoitusraportti

Kannen kuva: Viistokaikuluotauskuva hirsiarkuista Vekaransalmen länsirannalla.

1. TIIVISTELMÄ

Liikennevirasto suunnittelee Sulkavan Vekaransalmen lossin korvaamista sillalla. Nordic Maritime Group Oy suoritti hankealueella arkeologisen vedenalaisinventoinnin 29.–30.6.2017. Alue on arkeologisesti kiinnostava mm. siksi, että salmesta on kulkenut 1700-luvulta 1800-luvun alkuvuosiin Ruotsin ja Venäjän raja. Tutkittava alue on kooltaan noin 4,9 hehtaaria. Tutkimuksessa havaittiin kaksi hirsiarkkua salmen länsirannalla sekä itärannalla yksi alle sata vuotta sitten uponnut hylky ja maalle johtavat raiteet, joita on käytetty lossien nostamiseen maalle telakointia varten.

2. JOHDANTO

Liikennevirasto suunnittelee Sulkavan Vekaransalmen lossin korvaamista sillalla. Siltaa suunnitellaan rakennettavaksi lossin pohjoispuolelle. Hankkeen yhteydessä ruopataan ja läjitetään maata vesi- ja ranta-alueilla. Alueen vedenalaisia muinaisjäännöksiä ei tunneta riittäväällä tarkkuudella, joten Nordic Maritime Group Oy suoritti 29.–30.6.2017 muinaismuistolain (295/1963) 13 §:ään perustuen arkeologinen vedenalaisinventoinnin mahdollisten ennestään tuntemattomien muinaisjäännösten turvaamiseksi. Tutkimuksen kustannuksista vastaa rakennuttaja muinaismuistolain 15 §:ään perustuen. Maa-alueiden inventoinnista ja alueen käyttöhistorian selvityksestä hankkeessa vastaa Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut.

Vesialueelta ei tunneta aikaisempia muinaisjäännöksiä, mutta alue on tunnettu esimerkiksi Ruotsin ja Venäjän raja-alueena. Maalla on Salpalinjan linnoitteisiin liittyviä rakenteita. Vekaransalmi on toiminut ylityspaikkana pitkään ja vesialueet ovat tärkeitä tukinuittoareitteja. Nykyään salmen itärannalla on laituri, jossa sijaitsee ammattikäytössä olevia kalastusaluksia.

Lisätietoja: eveliina.salo@pintafilmi.com tai + 358 44 326 7097.

Vesilahdella 14.8.2017

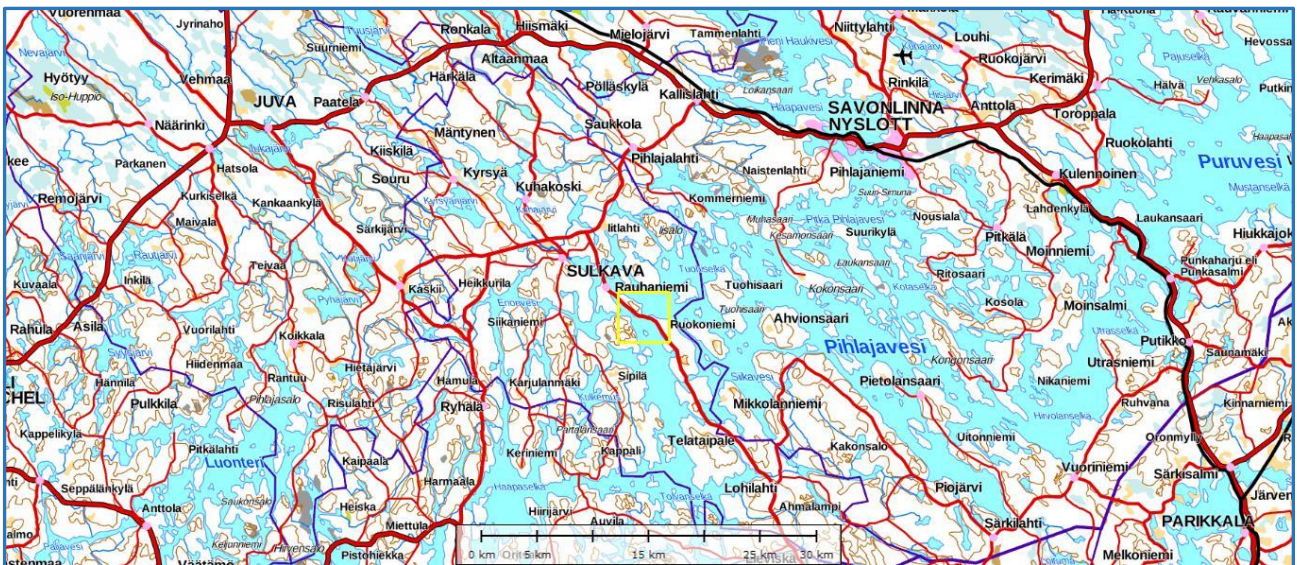

Eveliina Salo
FM Meriarkeologi

3. ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Tutkimuksen laatu:	Arkeologinen vedenalaisinventointi
Tutkimuksen syy:	Maa- ja vesialueen käyttö
Alue:	Sulkava Vekaransalmi
Peruskartta:	TM35 lehtijako M5243D2 ja M5244C1
Tutkittavan alueen laajuus:	Noin 4,9 hehtaaria
Tutkimuslaitos:	Nordic Maritime Group Oy
Projektinro:	F-14:2017
Tutkimusryhmä:	FM meriarkeologi Eveliina Salo ja FM merigeologi Maija Huttunen
Tutkimuksen tilaaja:	Liikennevirasto
Kenttätyöt:	29.–30.6.2017
Tutkimusraportti:	14.8.2017
Raportin jakelu:	Liikennevirasto, Ramboll Oy, Museoviraston arkisto

4. YLEISKARTTA

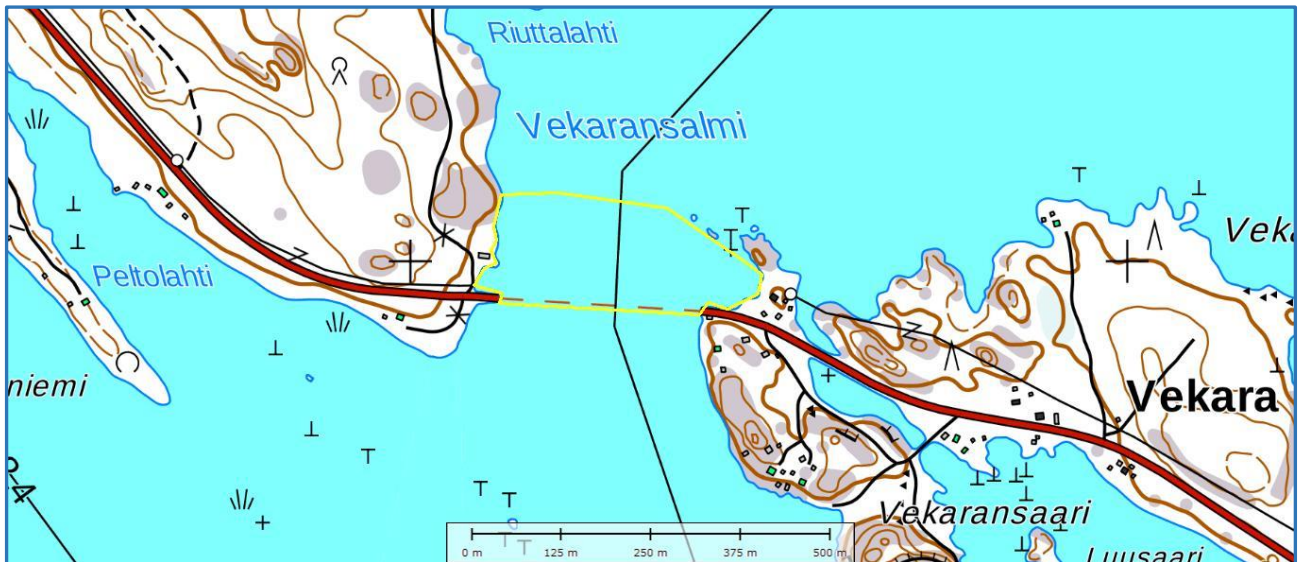

Kartta 1. Tutkimusalueen sijainti Sulkavan kaakkoispuolella on merkitty karttaan keltaisella. Karttapohja: MML peruskartta.

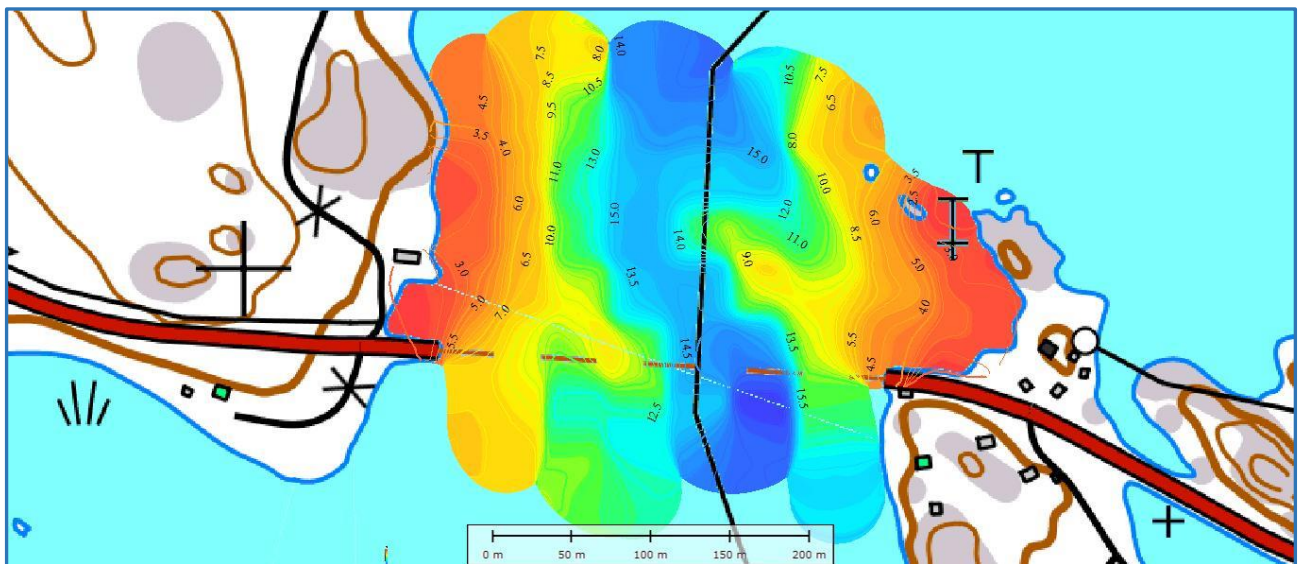

5. TUTKIMUSALUE JA LUONNONYMPÄRISTÖ

Tutkimusalue sijaitsee Sulkavan Vekaransalmessa, Säviönsaaren ja Ruukoniemen välissä. Alue sijaitsee Sulkavan keskustasta kaakkoon noin 8,5 km. Tutkimusalue sijaitsee nykyisen lossilinjan pohjoispuolella (kartta 2). Vekaransalmi on noin 300 metriä leveä salmi, jonka pohjan profiili on jyrkästi syvenevä. Syvin kohta salmessa on noin 21 metriä (kartta 3). Vesi virtaa voimakkaasti pohjoisesta etelään pakkautuessaan salmeen.

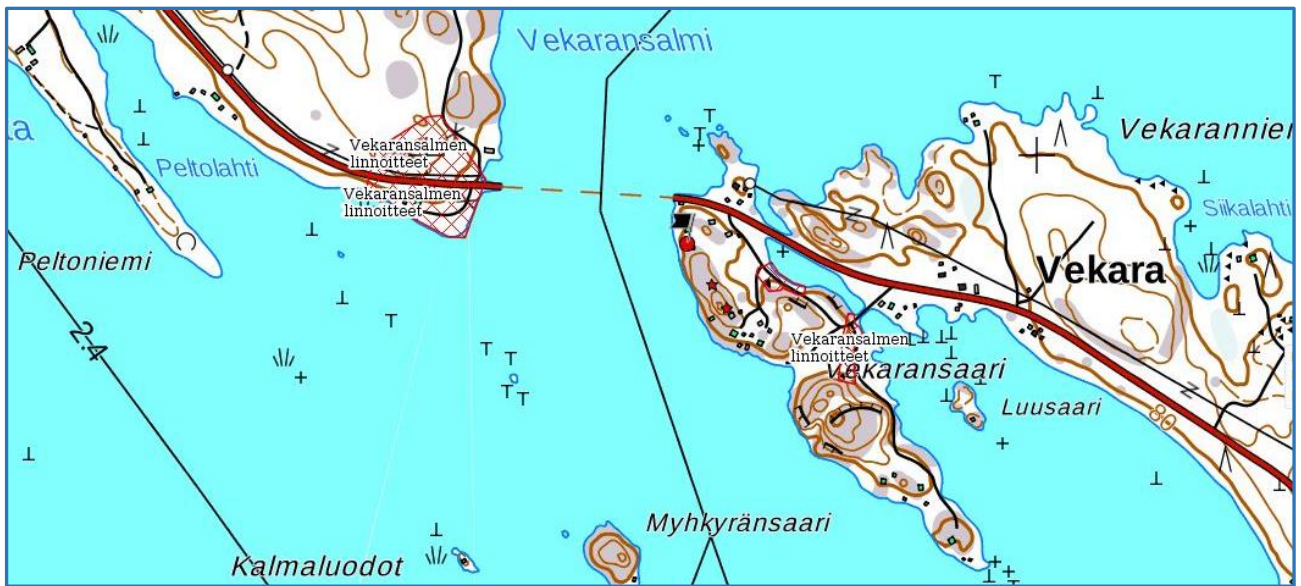

Kartta 2. Tutkimusalue on merkitty karttaan keltaisella. Karttapohja: MML peruskartta.

Kartta 3. Syvyysmalli tutkimusalueelta. Karttapohja: MML peruskartta.

Tutkimusalueen länsiranta on pääasiallisesti luonnontilaista lukuun ottamatta lossin pohjoispuolella olevaa satamaa. Muuten ranta on metsäinen ja rantavyöhyke on kivikkoista ja kallioista. Itäranta on enemmän rakennettua, rannalla sijaitsee veneenlaskupaikka ja laituri kalastusaluksille sekä kesäkioski. Maalla sijaitsevat muinaisjäännökset ja muinaisjäännösalueet on esitetty kartassa 4. Vekaransalmen länsirannalla sijaitsee Salpalinjan varustuksia.

Kartta 4. Maalla sijaitsevat muinaisjäänökset Vekaransalmen ympäristössä. Karttalähde: Museovirasto, https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx.

6. TUTKIMUSALUEEN HISTORIAA

Sulkavan on tunnettu ennen vuotta 1630 nimellä Idenlax eli Idänlahti. Vuonna 1919 sulkava on kuulunut Sulkavan pitäjään, Rantasalmen kihlakuntaan, Juvan tuomiokuntaan ja Mikkelin lääniin.¹

Ruotsin ja Venäjän raja kulki Vekaransalmessa Turun rauhasta Haminan rauhaan vuosina 1743–1809. Vekaransalmi oli yksi Saimaan vesistökohtista, joilla oli Kaarle III:n sodassa vesiliikenteen kannalta keskeinen asema. Savolaisjoukkoja sijoitettiin tiettävästi vuonna 1789 salmen tuntumaan Säviönsaaren ja Reittiniemen tienoille. Lossitoiminta alkoi Vekaransalmessa 1894 ja lossivahdin tupa rakennettiin Vekaransaareen. Vuosina 1915–1916 venäläiset linnoittivat Vekaransalmea. Vuonna 1936 moottorilossi korvasi soudettavan puulossin. Talvisin salmi ylitettiin pohjoisempana kulkevaa jäätietä pitkin.²

Kartta-aineistosta havaitaan, että Säviönsaaren rantaan johtava tie on sijainnut pitkään lähes samalla paikalla (kartat 5–8). Sen sijaan itärantaan johtava tie vaikuttaa kulkeneen pohjoisempaa. Todennäköisesti soutu on päädytty paremmalle sijainnille ylävirran puolelta alas lasketellen ja venettä on voitu esimerkiksi työntää länsirannalla rannalta käsin melko pitkälle vastavirtaan, jotta on päästy vähemmän virtaavaan veteen. Karttoihin ei ole merkitty laituriinpaikkoja.

¹ Kansallisarkisto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma), ”Kartta Sulkavan pitäjistä (ennen Idänlahti v. 1630), Rantasalmen kihlakuntaa 1919-1923 (MHA, lab. 9)”.
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=23808775>.

² Museoviraston lausunto MV/57/05.02.01/2017.

Kartta 5. Karttaote Vekaransalmen ympäristöstä pitäjänkartasta. Säviönsaaren rantaan johtava tie vaikuttaa olevan nykyisellä paikallaan. Karttalähde: Kansallisarkisto, Pitäjänkartasto "Sulkava (3144 11 la.* -/-)".

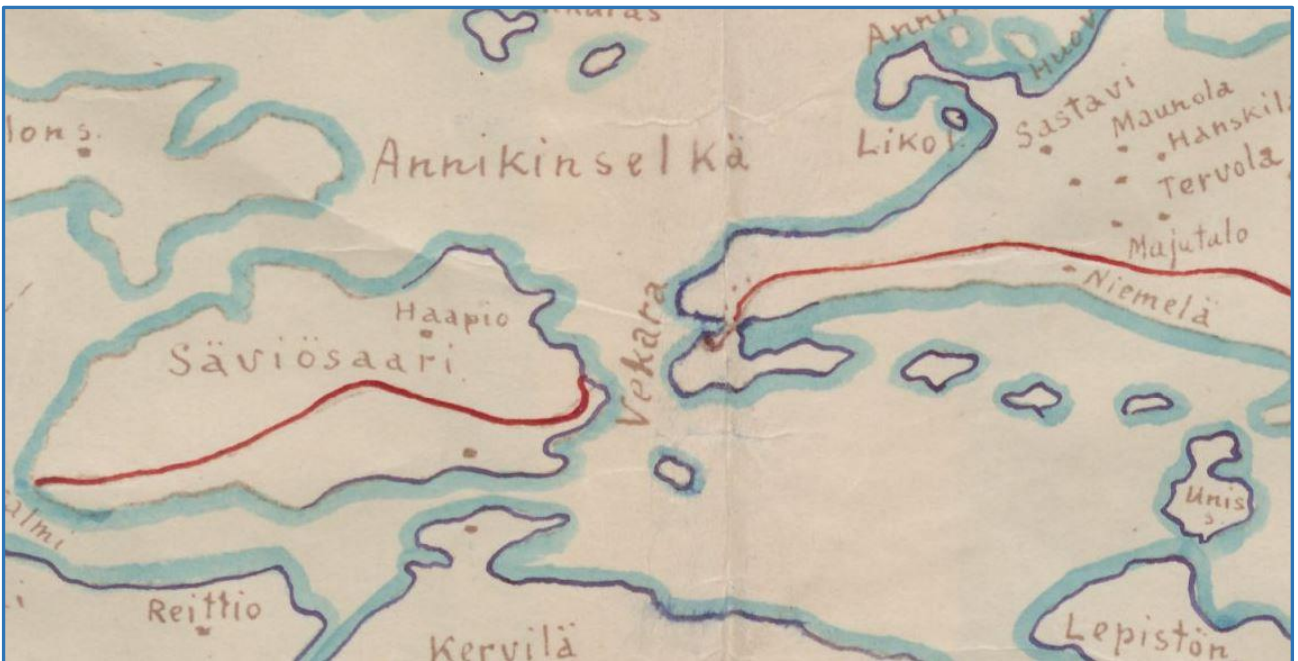

Kartta 6. Karttaote vuoden 1785 alue- ja rajakartasta, missä Ruokoniemen rantaan johtava tie on nykyisellä paikallaan. Karttalähde: Kansallisarkisto, * Geographisk Charta öfver Säminge och Kärimäki Socknar samt Randasalmi, Sulkava och Pumala Socknars Keijserliga Ryska delar Belägne i Nyslotts Kreijs. (MH MH 169/- -) .

Kartta 7. Karttaote Vekaransalmen ympäristöstä vuoden 1915 senaatin kartastosta. Ruokoniemen rantaan johtava tie kulkee pohjoisempaa kuin nykyään. Karttalähde: Kansallisarkisto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma), Senaatin kartasto, "[Puumala] (XX-XXII 45-48)". <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1164103>.

Kartta 8. Karttaote vuodelta 1919-1923 Vekaransalmeen johtavien teiden sijainnista. Tiet näyttävät kulkevan edelleen rantaan nykyistä pohjoisempaa erityisesti itärannalla. Karttalähde: Kansallisarkisto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma), "Kartta Sulkavan pitäjältä (ennen Idänlahti v. 1630), Rantasalmen kihlakuntaa 1919-1923 (MHA, lab. 9)". <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=23808775>.

Vuonna 1941 Suomen armeija rakensi Vekaransalmeen proomuista rakennetun väliaikaisen ponttonisillan, joka oli myös siviiliväestön käytössä (kuva 1). Salmen länsirannalla on inventoituja ja rekisteröityjä Salpa-aseman linnoitteita.³ Ponttonisilta sijaitsi nykyisen lossin paikalla, eikä sen perustuksista ole jäänyt jälkiä lossirantaan.

Kuva 1. Nykyisen lossin paikalla sijaitsi proomujen päälle rakennettu ponttonisilta vuonna 1941. Kuvalähde: SA-kuva.

Vekaransalmi on tukinuittoreittinä ohitettu Pajasalmesta, Säviönsaaren länsipuolelta, koska virtaus oli liian suuri lauttojen hinaamiseksi. Sotien jälkeenkään Vekaransalmesta ei vielä uitettu tukkeja. Laivuri Martti Hämäläinen kertoo, että laivalaituri Vekaransalmessa on aina sijainnut nykyisen lossipaikan eteläpuolella, Vekaransaaren rannassa. Laivalaituri on sijainnut Hämäläisen mökkirannassa ja se on nykyään purettu betonivalua lukuun ottamatta. 88-vuotias laivuri ei ole koskaan kuullut laiturista tai muista rakenteista Säviönsaaren puolella. Alueen historiaa tuntevat muutkaan henkilöt eivät hänen mukaansa muista Säviönsaaren puolella sijainneista rakenteista.⁴

³ Museoviraston lausunto MV/57/05.02.01/2017.

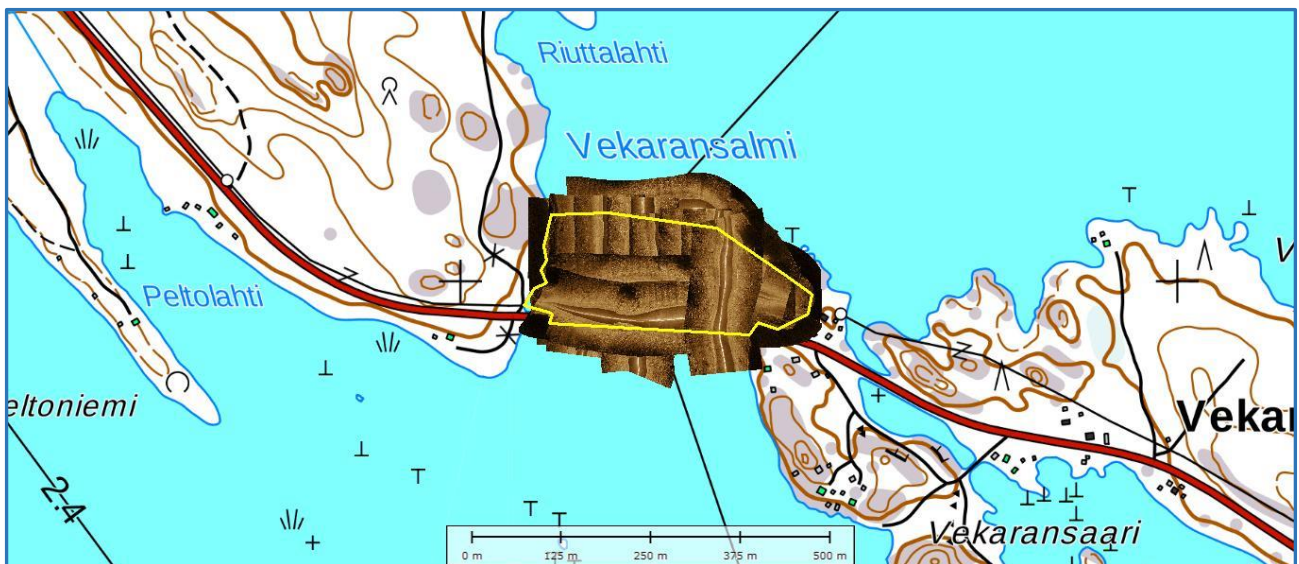
⁴ Henkilökohtainen tiedonanto, Martti Hämäläinen.

7. KENTTÄTYÖT

7.1. VIISTOKAIKULUOTAUS

Tutkimuksessa käytettiin DeepVision DE3468D-viistokaikuluotainta. Aineisto tulkittiin kenttätyön yhteydessä DeepView –ohjelmistolla. Luotauslinjoja ajettiin 31 kappaletta ja luotaukset tehtiin 50 + 50 metrin kaistalla, 680 kHz taajuudella. Luotaus tehtiin kattavasti niin, ettei katvealueita jäänyt. Luotauksen yhteydessä tuotettiin syvyysmalli pohjasta.

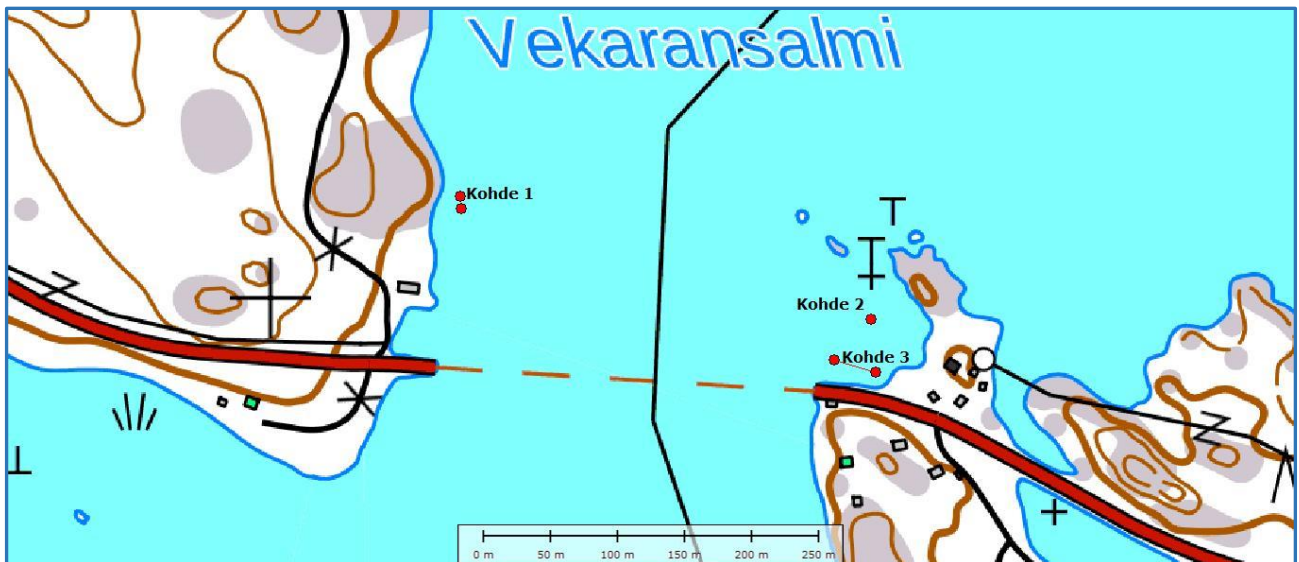
Virtaavassa vedessä luotaaminen oli osittain haasteellista, minkä vuoksi erityisen pyörteilevissä paikoissa päällekkäisiä tarkastusajoja tehtiin useampia. Luotaamalla havaittiin yksi hylky sekä telakanraiteet ja kaksi hirsiarkkua. Lisäksi havaittiin yksi suurempi uponnut tukkinippu sekä yksittäisiä tukkeja. Viistokaikuluotausaineistosta tuotettiin mosaiikkikuva (kartta 9), josta näkyy luotauksen peittävyys tutkimusalueella.

Kartta 9. Mosaiikkikuva viistokaikuluotauksen kattavuudesta tutkittavalla alueella. Tutkimusalue on rajattu karttaan keltaisella. Karttaperustana on MML peruskartta.

7.2. KOHTEIDEN TARKASTAMINEN

Viistokaikuluotauksessa havaittiin kolme ihmisen toimintaan liittyvää anomaliaa, jotka tarkastettiin visuaalisesti (kartta 10). Kohde 1 on kaksi hirsiarkkua länsirannan tuntumassa, kohde 2 veneen hylky itärannalla ja kohde 3 telakan raiteet itärannalla. Kohteet todennettiin ensin ROV:lla ja dokumentoitiin sen jälkeen sukeltaen kuvaamalla.

Kartta 10. Tarkastetut kohteet 1-3 on merkitty karttaan punaisella. 1=hirsiarkut, 2=veneenhylky, 3=telakanraiteet. Karttapohja: MML peruskartta.

7.3. NÄYTTEENOTTO

Hirsiarkuista otettiin puunäytteet iänmäärittämistä varten. Näytteiden sahaaminen oli haastavaa kovan virtauksen vuoksi. Siitä johtuen päätettiin nostaa molemmista arkuista yksi irtonainen hirsi pintaan, missä näytepuut dokumentoitiin kuvaamalla ja näytteet sahattiin irti moottorisahalla. Nostetut hirret sijaitsivat arkkujen edustoilla irrallaan, mutta kuuluvat selkeästi kokonaisuuteen.

Näytehirsi arkusta 1 oli pituudeltaan 235 cm paksuudeltaan keskimäärin 15 cm. Hirsi arkusta 2 oli 230 cm pitkä ja keskimäärin 12 cm paksu. Näytteet ovat mäntyä. Virtaavan veden vuoksi näytehirsien loppuosia ei laskettu takaisin veteen, jotta ne eivät aiheuttaisi vaaratilanteita veneilijöille.

Kuva 2. Näytehirret kalliolle nostettuna. Edustalla hirsi arkusta 1 ja taustalla hirsi arkusta 2. Oksankohdat näkyvät hyvin kuluneen hirren pinnalla. Hirret ovat noin 230 cm pitkiä.

Dendrokronologisen tutkimuksen suoritti Tuomas Aakala Helsingin yliopistosta. Näytteissä oli lustoja enimmillään 46 ja 52 kappaletta. Puut olivat kasvaneet samanaikaisesti, joten molemmista saatiin samansuuntainen ajoitus. Ajoittamista vaikeutti pintakerroksen puuttuminen, koska hirret olivat kuluneet vedessä ollessaan vähintään sentin pinnastaan. Näin ollen ajoituksen iästä voi

puuttua jopa parikymmentä vuotta. Ajoitus jäi hyvin epävarmaksi, mutta todennäköisimmät vuodet joihin puut voisivat ajoittua, ovat vuodet 1441 tai 1897 (ajoitusraportti liitteessä 1).

Kuva 3. Salvos näytehirsessä arkusta 1.

Kuva 4. Salvos näytehirsrestä arkusta 2.

Kuva 5. Arkun 1 näytteissä oli 52 lustoa.

Kuva 6. Arkun 2 näytteissä oli 46 lustoa.

8. KOHTEET

KOHDE 1. HIRSIARKUT

Kohteen ID: Uusi kohde	
Nimi: Vekaransalmen hirsiarkut (ehdotus)	Kunta: Sulkava
Laji: Kiinteä muinaisjäänös (ehdotus)	Vedenalainen: Kyllä
Tyyppi: Satamat ja laiturirakenteet (?)	Tyyppin tarkenne: Hirsiarkut
Lukumäärä: 2	
Ajoitus: Historiallinen	Ajoitustarkenne: 1800-luku (?)
Koordinaatit: Arkku 1 WGS84 61°44.372' N, 28°29.898' E, TM35 6846045 N, 579165 E Arkku 2 WGS84 61°44.367' N, 28°29.899' E, TM35 6846067 N, 579142 E	
Syvyys max: n. 3-3,5 metriä	Syvyys min: n. 2-2,5 metriä
Koordinaattiselite: GPS mittaus kohteen keskipisteestä	
TM35 karttalehti: M5243D2	
Kuvaus: Kohde sijaitsee Vekaransalmen länsirannalla, lossista pohjoiseen, rannalla olevan avokallion läheisyydessä. Hirsiarkut sijaitsevat alueella, missä vesi virtaa kovaa. Se voi olla yksi syy siihen, että arkut ovat rikkoutuneet ja hirsien pintakerrokset ovat kuluneet pois. Jäälautat ovat todennäköisesti aiheuttaneet arkkujen rikkoutumista. Arkut on rakennettu rantakivikon ja hiekkapohjan taitteeseen, mistä vesi alkaa syventyä nopeasti.	

Viistokaikukuvassa näkyvät kaksi ympäristöstään selvästi erottuvaa kasaumaa ovat kaksi hirsiarkkua. Kuvassa rannempana on ympyröitynä kivikko, joka on todennäköisesti perustukseksi läjitettyä. Luonnollinen rantakivikko puuttuu tältä alueelta, mikä viittaa siihen, että kiviä on raivattu tieltä tai mahdollisesti käytetty arkkujen täyteenä. Arkut nimettiin siten, että pohjoisempi on arkku numero 1 ja eteläisempi arkku numero 2.

Arkut kuuluvat selvästi samaan rakenteeseen ja ovat samalla tavalla rakennettuja. Hirret ovat pyöreitä, vain salvokset on veistettyjä. Salvostyyppi on pitkänurkka. Arkut ovat niin massiiviset, että kyse ei ole ollut pienestä rakennelmasta. Arkut ovat pidempiä pohjois-etelä-suunnassa, eli rannan suuntaisesti. Arkkujen välimatka on 7,5 metriä. Rakenteet nousevat pohjasta korkeimmillaan noin 1,5 metriä.

Arkku 1. Arkku on kooltaan noin 2,5 x 4,5 metriä. Se on vaikuttaa suuremmalta kuin arkku nro 2, mutta se voi johtua kivien purkautumisesta aiheutuvasta vääristymästä. Arkku on melko ehjä kahdelta sivultaan ylävirran ja rannan puolelta. Ehjiä hirsikertoja näillä sivuilla on jäljellä neljä kappaletta. Hirret ovat kiinni kulmista salvoksissaan. Alavirran ja itäpuolen sivut ovat rikkinäisempiä. Arkusta irronneita hirsiiä makaa pohjassa arkun ympäristössä. Arkku on sisältä lähes tyhjä kivistä. Kivet ovat purkautuneet osittain arkun ympäristöön, mutta yläosan päällä on edelleen runsaasti kiviä. Arkussa on välipuita, joiden päällä kivet makaavat. Arkku on rakennettu hiekkapohjalle. Arkun kivet ovat ”pyöreitä” luonnonkiviä.

Arkku 2. Arkku on kooltaan noin 2,5 x 3,5 metriä. Arkun seinämät rannan ja ylävirran puolella ovat melko ehjät samoin kuin arkku 1:ssä. Hirret ovat paikoillaan nurkkasalvoksissaan ja seinät ovat suorat. Ehjiä hirsikertoja näissä seinissä on jäljellä viisi kappaletta. Arkun itäpuolen seinä on purkautunut ja kivet ovat valuneet kohti syvempää vettä. Myös tässä arkussa on välipuita. Hirsiiä on irtonaisena pohjassa arkun ympäristössä. Arkku on rakennettu hiekkapohjalle. Arkku on täynnä kiviä ja kivet ovat ”pyöreitä” luonnonkiviä.

Kyseessä voisi olla laiturin perustus. Kivirakenne, joka johtaa rantaa kohti viittaa siihen, että arkuilta on ollut käynti rantaan. Vesi syvenee arkkujen edustalla nopeasti ja suurikin alus olisi voitu ajaa laituriin. Toisaalta juuri tällä alueella virtaa kovasti, mikä ei välttämättä olisi edullinen tai helposti lähestyttävä laiturin paikka. Maasto arkkujen edustalla maalla ei viittaa laiturirakenteeseen. Kulku paikalle kivikkoisen metsikön halki ei olisi ollut helpoin mahdollinen, eikä paikalle johda tietä tai edes polkua. Kyseessä voisi olla väyläesteen tai kelluvan siltarakenteen ankkurointipiste. Rannalla on myös kiinnityslenkkejä ja rautatappeja kallioon porattuna arkkujen eteläpuolella. Alueella on ollut jotain kiinnitettyä tai rakennettuna. Paikallinen laivuri kertoo, ettei Vekaransalmesta ole pystytty tukkeja uittamaan ”sotienkaan jälkeen”, koska virtaus on ollut liian suuri.

Alueen historian tutkimuksessa hirsiarkkujen käyttötarkoitus jää pimentoon. Kartta- tai kuva-aineistosta ei selviä, miksi Vekaransalmen länsirannalle on rakennettu hirsikehikkoiset perustukset. Rannalla haastateltu vanhempi kalastaja tuntee alueen historiaa, eikä muista että länsirannalla olisi koskaan sijainnut laituria tai esimerkiksi tukinuittoon liittyviä rakenteita.

Hirsiarkuista otetut näytteet eivät antaneet niille yksiselitteistä ikää. Ajoitus on joka tapauksessa hyvin epävarma ja viittaa mahdollisesti joko vuoteen 1441 tai 1897. Keskiaikaan ajoituessaan arkut olisivat sijaintiinsa nähden erittäin hyvin säilyneitä. Siitä syystä nuorempi ajoitus olisi todennäköisempi, joskin on otettava huomioon että sekin on hyvin epävarma.

Vekaransalmea on linnoitettu useassa eri vaiheessa, joten on mahdollista että rakenteet liittyvät tällaiseen toimintaan. Länsirannalla sijaitsee myös Salpalinjan rakenteita. Myöhäisempi ajoitus arkuille voisi osua venäläisten toimintaan alueella vuosina 1915-1916, varsinkin kun pintakerroksen lustot puuttuvat ja puiden kaatoajankohta voisi hyvin olla noin 20 vuotta ajoitusta myöhäisempi.

Kuva 7. Viistokaikuluotauskuva hirsikuista ja rannemmaksi (oikealla) kasatuista kivikasoista. Luonnollinen rantakivikko on häiriintynyt tällä alueella.

Kuva 8. Arkku 1. Arkun itäpuolen rikkoutunutta kylkeä, josta kivet ovat purkautuneet ulos. Nurkassa on kolme hirsikertaa paikoillaan.

Kuva 9. Arkku 1. Arkun ehjää sivua rannan puolella. Arkku on tehty vahvarakenteiseksi välihirsillä (etualalla).

Kuva 10. Arkku 2. Arkun luoteiskulma sekä ehjiä sivuja pohjoisen ja lännen puolella.

Kuva 11. Arkku 2. Kivet ovat työntyneet arkusta kohti itää ja etelää peittäen hirsirakenteen.

Kuvat 12-14. Kiinnityslenkki ja rautatappeja kolmessa eri paikassa länsirannan rantakallioissa.

Hirsiarkkujen laajuuden raja on esitetty alla olevassa kartassa. Laajuus on määritelty siten, että pohjassa irtonaisena olevat hirret sisältyvät rajattuun alueeseen. Alue on noin 10 metriä arkkujen sijaintia laajempi lännessä ja noin viisi metriä pohjois- ja eteläpuolella.

WGS84 N	WGS84 E	TM35 N	TM35 E
61° 44,381'	28° 29,888'	6846092	579132
61° 44,376'	28° 29,912'	6846084	579153
61° 44,364'	28° 29,912'	6846062	579153
61° 44,370'	28° 29,880'	6846071	579125

Taulukko 1. Koordinaattipisteet hirsiarkkujen laajuuden rajaukselle.

Kartta 11. Mahdollisen muinaisjännöksen laajuus on merkitty karttaan rasterilla.

KOHDE 2. VENE

Kohteen ID: Uusi kohde	
Nimi: Vekaransalmi vene (ehdotus)	Kunta: Sulkava
Laji: Muu kohde (ehdotus)	Vedenalainen: Kyllä
Tyyppi: Hylky	Tyyppin tarkenne: Veneen hylky puuta ja rautaa
Lukumäärä: 1	
Ajoitus: Historiallinen	Ajoitustarkenne: 1900-luku
Koordinaatit: WGS84 61°44.319' N, 28°30.242' E, TM35 6845985 N, 579446 E	
Syvyys max: 3 metriä	Syvyys min: 2,3 metriä
Koordinaattiselite: GPS mittaus kohteen keskipisteestä	
TM35 karttalehti: M5243D2	
<p>Kuvaus:</p> <p>Kohde sijaitsee Vekaransalmen itärannalla, kolmen metrin syvyisessä vedessä, kalastusvenelaiturin edustalla. Venettä arveltiin ensin syöksyveneeksi, mutta sotamuseon tutkijat arvioivat veneen olevan jotain muuta kuin sota-alus. Kyseessä on todennäköisesti salmen ylittämiseen käytetty vene, jota on mahdollisesti hinattu tai siinä on ollut perämoottori.</p> <p>Vene on kooltaan 5 x 1 metriä. Siinä on korkeat laidat ja sen pohja on vahvistettu pituussuuntaisilla rautalatoilla. Vene on limisaumainen. Perä ja paapuurin kylki ovat ehjät, mutta styyrpuurin kylki on ratkennut irti ja makaa pohjassa veneen läheisyydessä. Veneessä ei ole tuhtoja ja se on hyvin tasapohjainen. Vene on ollut vahvaa tekoa. Nämä ominaisuudet viittaavat siihen, että venettä on käytetty tavaroiden tai ihmisten kuljettamiseen. Alus vaikuttaa alle 100 vuotta sitten uponneelta.</p>	

Kuva 15. Viistokaikuluotauskuva veneen hylystä.

Kuva 16. Veneen ehjää paapuurin puolen kylkeä ja pohjaa kohti perää kuvattuna.

Kuva 17. Vene perästä kuvattuna. Oikealla pohjassa veneen styyrpuurin kyljen kappaleita.

KOHDE 3. TELAKAN RAITEET

Kohteen ID: Uusi kohde	
Nimi: Vekaransalmi telakanraiteet (ehdotus)	Kunta: Sulkava
Laji: Muu kohde (ehdotus)	Vedenalainen: Kyllä
Tyyppi: Satamat	Tyyppin tarkenne: Telakan raiteet
Lukumäärä: 1	
Ajoitus: Historiallinen	Ajoitustarkenne: 1900-luku
Koordinaatit: Alku WGS84 61°44.297' N, 28°30.246' E, TM35 6845944 N, 579451 E Loppu WGS84 61°44.303' N, 28°30.211' E, TM35 6845954 N, 579420 E	
Syvyys max: 2,5 metriä	Syvyys min: 4,1 metriä
Koordinaattiselite: GPS mittaus kohteen keskipisteestä	
TM35 karttalehti: M5243D2	
Kuvaus: Kohde sijaitsee Vekaransalmen itärannalla, nykyisen veneluiskan alueella ja edustalla. Raiteet kulkevat pohjassa noin 32,5 metrin matkan ja ne ovat 5,5 metriä leveät. Raiteet kulkevat pohjaan läjitetyn	

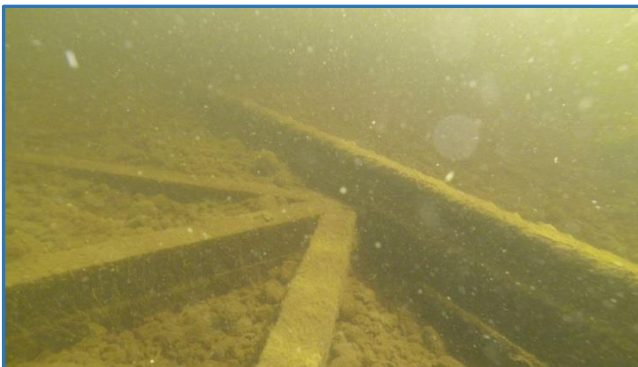

penkereen päällä, mikä näkyy hyvin myös viistokaikukuvassa. Raiteet ovat osittain peittyneet maamassoihin erityisesti rannan päästä, missä niiden päälle on rakennettu veneenlaskupaikka.

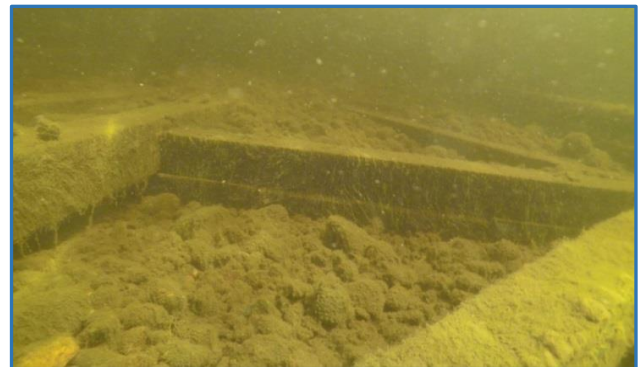
Paikallinen kalastaja kertoi, että raiteita on käytetty lossien nostamiseksi telakointia varten. Raiteet ovat poistuneet käytöstä alle 100 vuotta sitten. Maalla ei ole näkyvissä telakkatoiminnan jäänteitä.

Kuva 18. Telakan raiteet kulkevat veteen pohjaan läjitetyn pengerryksen päällä. Kirkkaat suorat valkoiset anomaliat kuvassa raiteiden läheisyydessä ovat kelluvan aluksen pohjasta palautuneita kaikuja.

Kuva 19. Pohjoisreunan raide ja rautaisia tukirakenteita.

Kuva 20. Raiteiden keskiosan tukirakenteita ja keskipalkki.

9. TULOSTEN TULKINTA

Tutkimuksessa havaituista kulttuuriperintökohteista hirsirakenteet vaikuttavat täyttävän kiinteän muinaisjäännöksen määritelmän. Arkkujen iänmääritys ei kuitenkaan ole yksiselitteinen, eikä arkistolähteistä saatu selville, mikä rakenteen funktio on ollut tai milloin rakenne on ollut käytössä tai poistunut käytöstä. Muistikuvaa paikalla sijainneesta laiturista tai muista rakenteista ei paikallisilla ole. Rakenteet voivat liittyä venäläisten linnoitushankkeeseen alueella vuosina 1915-1916. Hirsirakenteiden todennäköisin käyttötarkoitus on laiturit, mutta sitä on voitu käyttää myös ankkurointipisteinä esimerkiksi väyläesteille tai kelluvalle sillalle. Hirsirakenteiden iän ja käytön selvittämiseksi olisi tehtävä lisätutkimuksia, jotta asiaan saataisiin varmuus.

Veneen hylky ja telakan raiteet ovat selvästi pitkälle 1900-luvulle ajoittuvia jäänteitä. Vene on todennäköisesti ollut salmen ylittämiseen ja tavaran kuljettamiseen käytetty alus. Telakan raiteita on käytetty lossien telakoimiseen rannalle.

On mahdollista, että alueen rakennustöiden yhteydessä havaitaan sedimentin sisään hautautuneita kulttuuriperintöön viittaavia jäänteitä. Tällaisista havainnoista tulee viipymättä ilmoittaa Museovirastoon.

LÄHTEET

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Museoviraston lausunto MV/57/05.02.01/2017.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Museovirasto:

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx.

HENKILÖKOHTAISET TIEDONANNOT

Paikallinen kalastaja, haastattelu rannalla 29.6.2017.

Tuula Ruottinen, Sulkavan arkistonhoitaja. Puhelinkeskustelut 3.8., 8.8. ja 9.8.2017.

Martti Hämäläinen, paikallinen 88-vuotias laivuri. Haastateltu 9.8.2017 puhelimitse.

KARTTALÄHTEET

Kansallisarkisto:

Alue- ja rajakartta, * Geographisk Charta öfver Säminge och Kärinäki Socknar samt Rantasalmi, Sulkava och Pumala Socknars Keijserliga Ryska delar Belägne i Nyslotts Kreijs. (MH MH 169/- -) .

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma), "Kartta Sulkavan pitäjämästä (ennen Idänlahti v. 1630), Rantasalmen kihlakuntaa 1919-1923 (MHA, lab. 9)".

<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=23808775>.

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma), Senaatin kartasto, "[Puumala] (XX-XXII 45-48)". <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1164103>.

Pitäjänpkartta "Sulkava (3144 11 la.* -/- -)". <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=6182097>.

KUVALÄHTEET

SA-kuvat. <http://sa-kuva.fi/neo?tem=webneofin>.